

2. Getz Donald. Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism Management*. 2008. №29. P. 403–428. DOI: 10.1016/j.tourman.2007.07.017

Долгіх А. В.
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна
*Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри
туристичного та готельно-ресторанного бізнесу*
Михайлюк О. Л.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ КЛАСТЕРІВ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Туристична діяльність тісно пов'язана з економічним розвитком територій. Переважна більшість національних економік у світі ґрунтується на розвитку різних форм туризму. Серед багатьох спеціальних форм туризму гральний туризм (або азартний туризм) включає казино, готельні комплекси зі спеціально відведеними зонами для проведення азартних ігор. Гральний туризм є життєво важливим чинником для економічного зростання регіону або країни. Індустрія азартних ігор розповсюджується по всьому світу завдяки використанню доходів від азартних ігор для фінансових асигнувань.

Є регіони, які приваблюють тисячі туристів лише через існування казино і які не мають жодного іншого туристичного ресурсу. Крім того, регіони з високим рівнем безробіття мають позитивний розвиток із впровадженням грального туризму на міжнародному рівні.

Під час туристичних подорожей для багатьох – основний вид розваг – гральний бізнес. В останній час багато країн винесло центри грального бізнесу з великих міст до певних локацій, що призвело до збільшення туристичних потоків.

До найвідоміших центрів розваг у гральному бізнесі і найбільших туристичних атракцій відносять міста:

- Монте-Карло в однойменній країні;
- Баден-Баден у Німеччині;

- Атлантик-Сіті і Лас-Вегас у США;
- Макао у вільній економічній зоні Китаю.

США – це одна з небагатьох країн, де дозволено рекламувати казино, що допомагає робити маркетингові кампанії гральних закладів більш ефективними. Саме у США знаходиться одна з найвідоміших у світі гральних точок – Лас-Вегас, популярне місце, яке регулярно відвідують туристи з різних країн, і їхня кількість зростає.

За підсумками 2019 року, казино, розташовані у центрі міста, заробили 150 млн. дол. У топі за розміром доходів серед гральних закладів США перебуває компанія Las Vegas Sands, яка володіє готелями та казино. Чистий прибуток закладу за 2018-2019 р. виріс на 16,7%, сягнувши показника 2,95 млрд. дол. Чистий дохід склав 3,48 млрд. дол.

Штат Айова - 22 казино. Казино штату відвідують понад 20 мільйонів туристів на рік. Ці казино варіюються від крихітних індійських казино тільки з ігровими автоматами до річкових суден та великих сучасних курортів з полями для гольфу, готелями, спа-центрами, тисячами ігрових автоматів та різноманітними настільними іграми, такими як крепс та рулетка. Азартні ігри є в усіх точках штату, від Grand Falls Casino Resort до казино Catfish Bend у південно-східній частині.

Кластери відіграють вирішальну роль у формуванні туристичних центрів, залученні до них відвідувачів та підвищенні конкурентоспроможності. Діє кілька кластерів казино - три казино в Каунсил-Блаффс, два в районі Дубьюк і два казино в Кварталі, здебільшого казино розкидані по всьому штату. У всіх казино є сотні гральних автоматів у стилі Лас-Вегаса, справжні живі настільні ігри, готелі, розважальні заклади та багато іншого (табл. 1).

У країнах ЄС питання грального бізнесу та азартних ігор не є гармонізованим та належать до компетенції держав-членів, які самостійно визначають правила і принципи функціонування цієї сфери на своїй території.

Кластерні утворення на базі грального бізнесу у штаті Айова

Назва	Склад
Іподром та казино Prairie Meadows – 79 280 кв. футів	Іподром/казино у 11 милях на північний схід від Де-Мойна є найбільш завантаженим в Айові, на яке припадає більше ніж 12% усіх азартних ігор у штаті. Тут розміщено 1329 ігрових автоматів/автоматів для відеопокери. У лінійці Prairie Meadows 41 настільна гра, включаючи кістки, блекджек, рулетку, прогресивний Пай Гоу, стад Міссісіпі, трикартковий покер та багато іншого. Ви також знайдете тут невеликий готель, чотири ресторани та п'ять варіантів швидкого перекусу.
Готель Meskwaki Bingo Casino	Казино Тама - 1350 ігрових автоматів та автомати для відеопокери, розташовані на площі 67553 квадратних футів. Поширене бінго, в залі для бінго можна розмістити 550 осіб. Також є 21 настільна гра та покер-рум із десятьма столами.
Horseshoe Casino Council Bluffs – 59 931 кв. фут	Готель Caesars Entertainment - найбільш завантажене з трьох казино в Каунсіл-Блаффс. 1348 ігрових автоматів, а також 50 настільних ігор (не рахуючи популярного покер-руму з 18 столами) та букмекерську контору. Три ресторани казино включають стейк-хаус Джека Бінона, кафе JB's та буфет Village Square. Технічно це не казино/готель, але є Hilton Garden Inn, з'єднаний з переходом з Horseshoe.
Казино та гольф-курорт Ріверсайд – 51 598 кв. футів	Гольф-курорт розташований за 21 км на південь від Айова-Сіті. У ньому є 900 ігрових автоматів, 29 настільних ігор, веселий зал покери з 10 столами, букмекерська контора і скромний готель.

Складено за джерелом [2]

З метою покращення європейської кооперації у цій сфері 27 листопада 2015 року було укладено Договір про співпрацю між регуляторними органами держав - членів Європейського економічного простору у сфері грального бізнесу щодо ігрових онлайн-послуг. У країнах ЄС гральний бізнес є легальним, хоча у деяких він суттєво обмежується з метою адекватного захисту й урівноваження інтересів різних груп суспільства [3].

У структурі ринку азартних ігор країн ЄС найбільшу частку складає букмекерство - 33%, покер та казино становлять 22% та 21% відповідно, державні лотереї мають лише 11% ринку [3].

У Монако гральний бізнес - одна з провідних галузей економіки країни. Казино у Монако вважаються найпрестижнішими у світі. "Монте-Карло" - одне з найдавніших казино у Європі: будівлі, де воно розташоване вже 120 років, і будували його спеціально для цієї мети [4].

На Мальті відомі такі заклади грального бізнесу як: "Oracle Casino", "Dragonara Casino", "Casino di Venezia", "Casino at Portomaso".

Велика Британія. Порівняно невеликі гральні будинки з'явилися у країні кілька століть тому і з тих пір успішно здійснюють свою діяльність. Британські казино відрізняються тим, що тут не дають кредитів: можна грати лише за готівку.

У невеликій країні Гібралтар вкрай низька податкова ставка для об'єктів грального бізнесу – 1% від грошового обороту, причому не більше 425 тис. євро на рік. Тобто, якщо заклад заробив за рік більшу суму - держава не зобов'язує його виплачувати більше коштів. На Гібралтарі, окрім стандартних карткових ігор та рулетки, можна знайти й ігри в кістки [1].

Гральний ринок Японії здатний приносити до 25 млрд. доларів на рік. В Йокогамі (Японія) було завершено прийом заявок на будівництво інтегрованого казино-курорту.

Таким чином, ефект від впровадження грального бізнесу для туристичної і готельної інфраструктур є постійним і наростаючим. Як наслідок, з'являється можливість створювати десятки тисяч високооплачуваних робочих місць, збільшувати надходження до бюджету за рахунок ліцензійних платежів.

При цьому реалізується мультиплікаційний ефект: вплив на інфраструктуру (транспортну галузь, включаючи розвиток авіасполучення), готельно-ресторанний бізнес та розважальні сфери. Все це відображається на збільшенні туристичних потоків.

Міжнародний досвід розвитку грального бізнесу передбачає, що він переважно поширюється або у туристичних регіонах, з великим потоком туристів і відпочиваючих, або у депресивних регіонах, для яких казино стають джерелом наповнення місцевих бюджетів і механізмом створення нових робочих місць. Важливу роль відіграє логістика та оцінка туристичних потоків. Необхідна або наявність аеропорту та/або морської гавані, або близькість до кордону та зручні під'їзні шляхи. Провідним чинником можна також вважати близькість великого мегаполісу і зручність автомобільного сполучення з ним.

Список використаних джерел:

1. ТОП-8 країн для азартних ігор. URL: http://www.autotravel.ua/rus/articles/8-krayin-dlya-azartnyh-igor/view_print/ (дата звернення: 21.09.2022).
2. Харджані А. Екстравагантні властивості казино. URL: <https://www.cnbc.com/2011/05/01/Worlds-Most-Expensive-Casino-Properties.html> (дата звернення: 21.09.2022).
3. Економічні аспекти легалізації грального бізнесу в Україні. URL: <https://docplayer.net/61458429-Ekonomichni-aspekti-legalizaciyi-gralnogo-biznesu-v-ukrayini.html> (дата звернення: 01.11.2022).
4. Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2018»: матеріали XX Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2018. 580 с.

Дяченко В. О.

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

*Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри
туристичного та готельно-ресторанного бізнесу*

Михайлюк О. Л.

НАЦІОНАЛЬНИЙ І РЕГІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД ПРОСУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ

Суб'єкти господарювання сфери туристичної індустрії на сьогодні задовольняють потреби споживачів у відпочинку, здійснюючи значний вплив на умови життя всього людства, являються об'єктивною потребою сучасного життя. Дохід від надання міжнародних туристичних послуг сьогодні складає одну з найбільших часток у структурі «невидимого експорту». Аналіз вітчизняного ринку туристичних послуг свідчить про те, що у порівнянні з 2015 роком, у 2020 році кількість суб'єктів туристичної діяльності коливалась у зв'язку з політичною нестабільністю та іншими дестабілізуючими чинниками (рис. 1).